

JÆREN TINGRETT

Olav V's plass 1, Postboks 92, 4302 Sandnes

Telefon 52 00 46 00

Telefaks 51 66 30 80

Justis og politidepartementet
Postboks 8005 Dep

0030 Oslo

Sandnes, den 25.02.2011

Deres ref.: Snr. 201003640

ETTERKONTROLL AV UTVIDELSEN AV FRAMSTILLINGSFRISTEN FOR VARETEKTSFENGSLING

Det vises til høringsnotat om ovennevnte.

Ved Jæren tingrett var det i 2010 i alt 440 fengslingsaker, med en klar overvekt av fengslingsforlengelser. Vi har hatt en betydelig økning i fengslingene fra 2009 til 2010, men økningen gjelder i første rekke forlengelsene og ikke i samme grad førstegangsfengslingene. Uten at vi har tallmateriale som kan underbygge det, mener vi at det er sannsynlig at økningen i antall fengslingsaker først og framst har sammenheng med at økende kriminalitet begått av utenlandske statsborgere hvor unndragelsesfaren ofte er stor. Fristen i straffeprosessloven § 183 får betydning for førstegangsfengslingene som for vår domstol siste år utgjorde rundt 15 % av fengslingssakene.

Straffeprosessloven § 183 fastsetter at en pågrepet "snarest mulig og senest den tredje dagen etter pågrepelse" må framstilles for retten. Lengstefristen på tre dager innebærer at en person som pågripes på fredag må framstilles senest førstkommende mandag. Det er ikke lørdagsfengslinger ved Jæren tingrett og når det ses bort fra tingrettene i Oslo og Bergen, er det heller ikke ved de andre domstolene vanlig å ha en fast ordning med lørdagsfengslinger. Fengslingsvakt praktiseres i vårt politidistrikt kun ved de store høytider hvor det er flere helligdager etter hverandre, så som ved jul og påske. Det synes derfor å bero på en misforståelse når høringsutkastet forutsetter at det er innført en ordning med lørdagsfengslinger i alle tingretter.

For vårt embete antar jeg at eventuell innføring av lørdagsfengslinger vil kunne innebære ekstra økonomiske utgifter i størrelsesorden opp mot kr. 150.000 per år. En vesentlig del vil bestå av beredskapsgodtgjørelse, jf. skriv fra Fornyings-, administrasjons og kirkedepartementet av 29.11. og 16.12.2010. Innenfor dagens budsjettramme er det ikke dekning for disse utgiftene og det er i tilfelle nødvendig med tilleggsbevilgninger. En generell ordning med lørdagsfengslinger vil bl.a. bety at førsteinstansdomstolene må ha beredskap og den totale økning av kostnader bare til beredskapsvakt vil trolig bli rundt kr. 7 mill per år. I tillegg kommer godtgjørelse for de fengslinger som blir gjennomført på lørdagene. Hvis formålet er å redusere bruken av politiarrest, antar jeg at disse midlene kan brukes på en langt mer hensiktsmessig måte.

Utgangspunktet er bestemmelsen i EMK Art 5 om retten til frihet og sikkerhet, se nr. 3 hvor det heter at enhver som blir pågrepet eller berøvet friheten straks skal bli framstilt for en dommer. Hvorvidt kravet til framstilling *straks* er oppfylt, beror på en konkret helhetsvurdering i det enkelte tilfellet. Det vil derfor

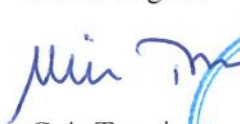
ikke være garantert at en nasjonal frist som beregnes i timer eller dager, alltid samsvarer med konvensjonen. Nasjonal frist bør derfor være utformet slik at den inneholder en henvisning til strakskravet slik nåværende straffeprosesslov § 183 legger opp til, sml. "snarest mulig".

Flere forutsetninger må være oppfylt for at ordningen med rettslig prøving skal ivareta den siktede på en god nok måte: Den siktede må faktisk bli framstilt, framstillingen må skje så raskt at retten til overprøving blir reell og saken må være så godt opplyst at retten har mulighet for å foreta en grundig vurdering av om det er grunnlag for fengsling. Tidsfristen for framstilling er altså ikke det eneste momentet. De undersøkelser som er gjennomgått i høringsnotatet, viser stor enighet om at fengslingssakene er bedre forberedt fra politiet etter innføringen av tredagers-regelen. En annen side av samme problemstilling er at sakene nå blir mottatt av retten lenger tid før fengslingsmøtet slik at det er mulig å forberede seg bedre enn tidligere. Både god forberedelse fra påtalemyndigheten og gode muligheter for dommeren til forberedelse er i disse sakene viktige rettssikkerhetsgarantier som vil bli svekket ved å forkorte fengslingsfristen til to dager. Ettersom en stor del av de siktede som framstilles for fengsling er utenlandske statsborgere, er det et tilsvarende stort behov for kvalifiserte tolker. Spesielt når tidsfristene er snau har vi erfaring med at det er problemer med å finne egnede tolker og en reduksjon av fengslingsfristen kan altså kunne føre til et rettssikkerhetsproblem i forhold til frammedspråklige.

Bruk av fengslingsfristen i straffeprosessloven § 183 som et middel for å regulere bruken av politiarrest, anses som uhensiktsmessig og som et prinsipielt feilgrep.

Jæren tingrett er skeptisk til den foreslåtte endring i straffeprosessloven § 183, og mener i et hvert tilfelle at det ikke må foretas endringer i bestemmelsen som gjør det nødvendig med lørdagsfengslinger i større utstrekning enn i dag uten at det følger med tilstrekkelig økonomiske ressurser.

Jæren tingrett

Geir Tonning
sorenskriver

